

# REFERAT Kultur og Fritidsudvalget 2022-25 d. 21-10-2024

**Mødedato** Mandag d. 21. oktober 2024 kl. 11:00

**Mødested** Skriftlig votering

**Indholdsfortegnelse**

Opfølgning på "Status på Kunstgræsbaneprojekt" ..... 3

# Punkt 67: Opfølgning på "Status på Kunstgræsbaneprojekt"

05.01.00-P20-10-22

## Resume

Det igangværende skybrudsprojekt i Frederiksberg Idrætspark inkluderer også etablering af en ny kunstgræsbane – dette med genanvendelse af det eksisterende gummigranulat. Jf. sag til Kultur- og Fritidsudvalget og By- og Miljøudvalget den 30. september har en prøve foretaget i forbindelse med oprensning af det eksisterende gummigranulat vist, at granulatet mod forventning består af blandede gummiprodukter, bl.a. SBR-gummi (potentielt set fra genanvendte bildæk), og dermed ikke ren EPDM-granulat. Forvaltningen har bedt Teknologisk Institut (TI) analysere granulatet. Denne sag opridser primært dels resultaterne af TI's analyser og forvaltningens anbefaling på baggrund heraf.

## Beslutning

Kultur- og Fritidsudvalget vedtog,

1. at det eksisterende gummigranulat i Frederiksberg Idrætspark genanvendes med henvisning til, at de igangsatte eksterne undersøgelser bl.a. viser, at blandingsmaterialet ligger under EU's grænseværdier og med stor sandsynlighed ikke stammer fra genanvendelse af gummi fra bildæk, og
2. at forvaltningen vender tilbage med en vurdering af de juridiske handlemuligheder, og et perspektiv ift. kommunens øvrige kunstgræsbaner i særskilt statussag.

## Indstilling

By-, Kultur- og Miljøområdet indstiller,

1. at det eksisterende gummigranulat i Frederiksberg Idrætspark genanvendes med henvisning til, at de igangsatte eksterne undersøgelser bl.a. viser, at blandingsmaterialet ligger under EU's grænseværdier og med stor sandsynlighed ikke stammer fra genanvendelse af gummi fra bildæk, og
2. at forvaltningen vender tilbage med en vurdering af de juridiske handlemuligheder, og et perspektiv ift. kommunens øvrige kunstgræsbaner i særskilt statussag.

## Sagsfremstilling

Jf. sag til Kultur- og Fritidsudvalget og By- og Miljøudvalget den 30. september har en prøve foretaget i forbindelse med oprensning af det eksisterende gummigranulat vist, at granulatet mod forventning består af blandede gummiprodukter, bl.a. SBR-gummi (potentielt set fra genanvendte bildæk), og dermed ikke ren EPDM-granulat. Der henvises til sagen fra 30. september for en udredning af sagen, jf. også vedlagte Bilag 1.

Forvaltningen har bedt Teknologisk Institut (TI) analysere granulatet for primært at undersøge om det sundhedsmæssigt ligger over eller under EU's grænseværdier, og hvor stor en andel SBR-gummi udgør af den samlede mængde granulat. Denne sag opridser dels resultaterne af TI's analyser og forvaltningens anbefaling på baggrund heraf. Afslutningsvis gives et kort oprids af konsekvenserne overordnet for de øvrige kunstgræsbaner i kommunen og en beskrivelse af proces for det opfølgende juridiske spor.

Som beskrevet i sagen den 30. september er kunstgræsbanen oprindeligt anlagt og afleveret til kommunen i 2013. Merudgiften til at anskaffe nyt EPDM-gummigranulat til brug for banen udgør ca. 1,3 mio. kr.

Kunstgræsbanen i Frederiksberg Idrætspark – resultatet af TI's analyse og forvaltningens anbefaling  
TI har fremsendt en analyserapport den 11. oktober 2024, som er vedlagt som Bilag 2.

Hovedkonklusionerne i TI's analyse er:

A.  
Blandingsmaterialet i Frederiksberg Idrætspark ligger sundhedsmæssigt langt under EU's grænseværdier

B.  
SBR-gummi udgør mellem 7,3 % og 18,6 % af det samlede blandingsmateriale. SBR gummigranulatet stammer dog med stor sandsynlighed ikke fra bildæk. Det resterende granulat er overvejende sandsynligt EPDM-gummi, som der oprindeligt er ønsket og bestilt til banen.

*Ad A): Blandingsmaterialet ligger sundhedsmæssigt under EU's grænseværdier*

I forhold til sundhed er der mest fokus på de såkaldte PAH'ere (polycykliske, aromatiske kulbrinter), da de er klassificerede som kræftfremkaldende og typisk ender op i granulatet produceret af neddelte bildæk. EU's kemikaliagentur ECHA vurdering er, at granulatet samlet set maksimalt må indeholde 20 mg/kg af de 8 EU PAH'er.

TI har ikke målt nogle polyaromatiske forbindelser (PAH'er), herunder de 8 EU PAH'er, i den udførte analyse over rapporteringsgrænsen (1 mg/kg).

Analysesvaret fra TI er sammenstemmende med resultatet af kommunens egne drænvandsprøver fra Frederiksberg Idrætspark, som har vist, at niveauet af udvalgte PAH'ere i drænvandet er meget lavt og langt under grænseværdierne. Endvidere er analysesvaret i tråd med TI's vurdering af, at gummigranulatet med stor sandsynlighed ikke stammer fra bildæk, jf. nedenfor.

Forud for opgaven har Forvaltningen endvidere udpeget 4 specifikke kemikalier af særlig interesse – dette bl.a. set i lyset af, at Plastic Change i samarbejde med Københavns Universitet har foretaget en indledende undersøgelse af, hvorvidt gummigranulat fra kunstgræsbaner i Danmark indeholder og frigiver dokumenterede miljøskadelige kemikalier. Ingen af disse stoffer er fundet TI's analyse.

#### *Ad B) SBR-gummi andel af de udtagne prøver*

SBR-gummi udgør mellem 7,3 % og 18,6 % af det samlede blandingsmateriale. Det resterende granulat er overvejende sandsynligt EPDM-gummi.

Inspektion af de optagede gummigranulatpartikler, sammenholdt med den større mængde af aluminium silikat (f.eks. kaolin) der er observeret for alle de analyserede partikler, viser med stor sandsynlighed, at gummigranulatpartiklerne ikke stammer fra genanvendelse af gummi fra bildæk.

#### *Forvaltningens samlede anbefaling*

Med ovenstående resultater af TI's analyser er det vurderingen, at der er en meget lav sundhedsmæssig risiko forbundet med at spille på kunstgræsbanerne, idet der ikke er målt PAH'ere eller andre kemiske stoffer over tilladelige grænseværdier. SBR-gummi udgør mellem 7,3 % og 18,6 % af det samlede blandingsmateriale, og analysen viser samtidig, at det med stor sandsynlighed ikke stammer fra genanvendelse af gummi fra bildæk.

Forvaltningen anbefaler på den baggrund, at det eksisterende gummigranulat i Frederiksberg Idrætspark genanvendes, jf. også sagsfremstilling den 30. september 2024.

Forvaltningen anbefaler endvidere, at der udarbejdes en særskilt politisk sag om perspektivet ift. de øvrige kunstgræsbaner i kommunen og en vurdering af de juridiske handlemuligheder. Nedenfor er vist en kort beskrivelse af proces for det opfølgende juridiske spor.

#### Proces for juridisk spor

Kravet om EPDM-gummigranulat har været et gennemgående og entydigt krav for kommunens arbejde med anlæg og drift (genopfyldninger) af kommunens kunstgræsbaner.

Kunstgræsbanen i Frederiksberg Idrætspark er oprindeligt anlagt og afleveret til kommunen i 2013. Der er i den mellemliggende periode sket genopfyldning af gummigranulat én gang forud for renoveringen af kunstgræsbanen i 2024.

Det skal overvejes om kommunen kan rejse et krav imod den entreprenør, som i sin tid har anlagt kunstgræsbanerne for kommunen hhv. den leverandør af gummigranulat, som af kommunen er anvendt til genopfyldning. Det bemærkes, at der er et ejermæssigt sammenfald mellem de to virksomheder. Det kan også overvejes om der vil være grundlag for at rejse erstatningskrav imod kommunens rådgivere, der har været tilknyttet anlægssagerne.

Kommunens standardkontrakter på entreprise- og rådgiverområdet er som altovervejende hovedregel baseret på AB-reglerne, hvor der som hovedregel gælder, at eventuelle mangelkrav forældes 5 år efter afleveringsdatoen. Der gælder dog en undtagelse hertil, hvis det kan dokumenteres, at der foreligger et groft uforsvarlig forhold fra entreprenørens side. I så fald udvides ansvaret til 10 år fra afleveringen.

Der kan være tale om en vanskelig bevisbyrde at løfte for kommunen, hvis der eksempelvis skal rejses et krav mod en leverandør, der har genopfyldt banen med granulat efterfølgende, hvor man ikke nødvendigvis helt enkelt kan konstatere hvad der er oprindeligt granulat og genopfyldt granulat (sammenblandet).

Forvaltningen gør nu følgende:

- I Frederiksberg Idrætspark gennemgås nu kontraktgrundlaget samt udbudsmaterialet for det konkrete projekt, såvel det oprindelige anlægsprojekt fra 2013 som det aktuelle renoveringsprojekt i 2024. Historikken for genopfyldningen undersøges nærmere. På baggrund heraf vurderes det i hvilket omfang kommunen kan/bør rejse krav som ovenfor beskrevet.
- Den juridiske vurdering, som beskrevet ovenfor, afstemmes med Horten (en ”second opinion”).
- For så vidt angår de øvrige kunstgræsbaner vil forløbet afhænge af konkret politisk beslutning herom.

Der vil blive udarbejdet en særskilt politisk sag.

## **Økonomi**

Der er afsat 3,6 mio. kr. til udskiftning af kunstgræsbanerne i Frederiksberg Idrætspark i 2024. En beslutning om nyt rent EPDM-gummi i Frederiksberg Idrætspark vil betyde en merudgift på 1,3 mio. kr. Der henvises til sagen fra 30. september.

Udskiftning af granulat på samtlige baner i Frederiksberg Kommune vil skulle ske i forbindelse med en 1:1-renovering af de enkelte baner. Disse er planlagt til at ske succesivt henover de kommende ca. 2-10 år i Facilitetsplan for idræt. I Budget 2025 er der budgetlagt med en renovering af banen på Nandrupvej i 2026. Såfremt der træffes beslutning om at alle kunstgræsbaner skal renoveres up front inkl. nyt granulat, er der tale om en samlet udgift på op til ca. 57,0 mio. kr.

## **Borgmesterpåtegning**

Nej

## **Behandling**

Kultur- og Fritidsudvalget og Miljø- og Trafikudvalget

## **Bilag**

Bilag 1 Status på kunstgræsbaneprojekt - politisk sag 300924

Bilag 2 Rapport Analyse af optaget gummigranulat 20241011